

Í Cato með Tom Palmer

Jón Hákon Halldórsson

framkvæmdastjóri SUS

Ungir sjálfstæðismenn lögðu land undir fót í byrjun október síðastliðnum og héldu til höfuðborgar Bandaríkjanna, Washington DC, í aðdraganda forsetakosninganna síðasta haust. Í ferðinni hittum við fjölda fólks sem setur svip sinn á bandarísk stjórnsmál, annað hvort með þátttöku eða gagnrýnni umræðu. Tom Palmer, einn forstöðumanna (senior officer) Cato-stofnunarinnar, er einn þeirra og hann reyndist svo hugulsamur að taka á móti okkur í morgunverðarboði.

Höfuðstöðvar Cato-stofnunarinnar eru staðsettar á Massachusetts Avenue. Húsið er stórt og glæsilegt en samt þannig hannað að varla fer nokkur fermetri til spillis. Að sögn forsvarsmanna stofnunarinnar er öll starfsemi hennar í þessum stíl. Þeir segjast vera með umfangsmikla starfsemi sem að mestu leyti sé studd með framlögum frá almenningi. Fari þeir að brúla með peninga hætti fólk einfaldlega að styrkja þá.

Fylla tómarúm í stjórnmálum

Palmer byrjaði á að segja frá því að Cato-stofnunin hefði verið sett á fót árið 1977 af fræðimönnum og mönnum úr viðskiptalífni. Þessir menn hafi viljað fylla í ákveðið tómarúm í stjórnmálaumræðunni vegna þess að þeim hafi fundist vanta rödd frjálslyndis. „Fyrir voru íhaldsmenn sem vörðu stundum markaðinn en voru samt oft ringlaðir þegar kom að umræðum um frjálsa verslun og voru alltaf tilbúnir til þess að láta frjálslynda hugsun vika í þágu þjóðaröryggis og voru jafnframt þvingaðir af málamiðlunum við ýmis öfl sem voru stundum alls ekki talsmenn frjálslyndis en höfðu stofnað einhverskonar bandalög með íhaldsmönnum. Íhaldsmenn blésu líka á margskonar frjálslyndi í einkalífi fólks og vildu setja alls kyns skorður við því hvað fólk gerði í frítíma sínum, hvað það gerði í svefnherberginu og svo framvegis,“ segir Palmer. Hann tekur fram að þeir sem hafi talið sig tilheyrja frjálslyndri stjórnmála-stefnu í Bandaríkjunum á þessum tíma hafi varla verið neitt skárri en íhaldsmennirnir, margir þeirra jafnvel verri. Þótt þeir hafi kennt sig við frjálslyndi hafi hugmyndir þeirra ekki verið byggðar á neinum grundvelli. „Þeir aðhylltust sósíaldemókratisma, næstum því í norrænum skilningi. Ríkisvaldið átti að taka ábyrgð á einstaklingnum frá því að hann fæddist og þangað til hann lést. Ríkisvaldið átti jafnframt að segja honum hvað hann ætti að segja og hvað hann ætti að hugsa. Þannig að þó þeir aðhylltust tjáningarfrelsi og skoðanafrelsi í orði þá var það varla á borði,“ segir Palmer og

leggur áherslu á að það hafi verið þessi hugsunarháttur sem Cato-stofnunin átti að vinna gegn.

Palmer segir að það sé hlutverk stofnunarinnar að kynna frjálslynda hugmyndir fyrir almenningi og taka þátt í að móta stefnu sem stjórnvöld geti nýtt sér. Hann segir jafnframt að stofnunin varist að taka þátt í flokkapólitik og styðji ekki einstaka flokka. Fyrir vikið sé hún mun virtari en ella. Palmer segir að mikið hafi áunnist á sviði efnahagsmála í Bandaríkjunum. Demókratar hafi tileinkað sér kapítalismann og það hafi verið að mestu leyti Carter og Clinton að þakka. „Clinton var ekki svo slæmur forseti, þótt hann hafi átt í erfiðleikum með buxnaklaufina sína og rekið fátánlega utanríkisstefnu. Clinton skaut Íraka niður á handahófskenndan hátt og drap reyndar fleiri Íraka en George Bush, þótt auðvitað hafi enginn tekið eftir því. Í hvert skipti sem Monica Lewinsky birtist í sjónvarpinu fór Clinton að skjóta niður Íraka,“ segir Palmer en leggur mikla áherslu á að hann hafi verið frjálslyndur í efnahagsmálum og alþjóðavíðskiptum og stigið stór skref í átt til aukinnar markaðshyggju.

Á vegum Cato-stofnunarinnar er starfrækt öflugt bókaforlag sem gefur út bækur og rit um hagfræði og önnur samfélagsmál. Bókin *Cowboy Capitalism* eftir Þjóðverjann Olaf Gerseman er Palmer sérstaklega hugleikin. Í bókinni segir Gerseman frá þeim ranghugmyndum sem margir Evrópubúar virðast hafa um Bandaríkin. Gerseman áleit sjálfur þegar hann fluttist fyrst frá Þýskalandi til Ameríku að þar ynnu allir fjögur störf, fólk hefði ekki tíma til að sinna börnunum sínum og enginn hefði trygga sjúkratryggingu, heilbrigðisþjónustu og svo framvegis. Þessar sögusagnir hafði Gerseman heyrt í Þýskalandi og hafði enga ástæðu til að véfengja þær. Þegar hann hafði búið í Bandaríkjunum um nokkurt skeið og starfað þar sem blaðamaður komst hann að raun um annað. Bandaríkin væru alls ekki fullkomin en langt frá því að vera eins slæm og þeim var lýst í Þýskalandi. Palmer segir að Gerseman sé góður hagfræðingur og þegar hann hafi skoðað hagfræðitölur, „komst hann að því að allir þeir þættir sem hafði verið lýst með svo skelfilegum hætti voru miklu verri í Þýskalandi en Bandaríkjunum. Fleiri Þjóðverjar vinna tvö störf en Bandaríkjamenn. Atvinnuleysi er miklu minna í Bandaríkjunum og miklu skammvinnara en í Þýskalandi.“ Tom Palmer segir að þessar vangaveltur hafi skipt máli í aðdraganda forsetakosninganna síðastliðið haust vegna þess að John Kerry hafi ítrekað sagt að hann horfði mikið til Frakklands, vegna þess að þar væri nú allt miklu betra en í

Bandaríkjunum. Staðreyndin væri hins vegar sú að fjölmargir Frakkar flyðu land og setjist þá í flestum tilfellum að í Bandaríkjunum og Bretlandi.

Hryðjuverkaógnin

Ferðalangarnir frá Íslandi tóku glögg eftir því hversu ströng gæslan á flugvellinum í Baltimore er orðin. Palmer tekur undir þetta og segir að sú þróun sé óæskileg og að Cato hugi mikið að þessu. Hann segir að löggjöfin sem kölluð er USA Patriot Act hafi verið samþykkt í þinginu án þess að nokkur þingmaður læsi lögin og að það sé skammarlegt. Hann segir að sumir þættir í lögnum séu vel réttlætalegir, aukin fjárframlög til þeirra stofnana sem berjast gegn hryðjuverkaógninni, heimild leyningustofnana til aukins samráðs og fjármagn til að betrumæta tölvutæknina hjá FBI, séu þættir sem hann geri engar athugasemdir við. Því miður sé þar fleira sem mætti betur fara. „Saksóknari óskaði eftir heimild í USA Patriot Act til þess að handtaka útlendinga og halda þeim í 36 daga án þess að leggja fram ákæru en vaninn er að slík heimild vari í 48 klst. Þetta var tekið út úr upprunalegum drögum að lögnum og það er ein jákvæðasta breytingin sem var gerð að okkar frumkvæði. En því miður kom ekkert betra í staðinn, því að að frumkvæði Ashcrofts, fyrrverandi dómsmálaráðherra, er nú búið svo um hnútana að stjórnvöld geta tekið fólk höndum og haldið því um óákveðinn tíma án þess að leggja fram ákæru, allt í nafni baráttunnar gegn hryðjuverkum.“ Palmer fagnar því að hæstiréttur hafi úrskurðað að þessi ákvörðun löggjafans væri ólögumæt, Cato hafi mótmælt þessari tillögu Johns Ascrofts harðlega. Palmer er harðorður í garð Johns Ascrofts, telur að hann beri enga virðingu fyrir stjórnarskránni og hafi orðið sér til skammar.

Palmer telur að baráttan gegn hryðjuverkum muni aldrei enda. Hann bendir á að stríð gegn hryðjuverkum sé ekki stríð gegn skýrt skilgreindum óvini heldur sé það stríð gegn ákveðinni baráttuáferð og slík stríð sé ekki hægt að vinna. Í seinni heimsstyrjöldinni hafi verið barist gegn skýrt skilgreindum óvinum, Þjóðernissósíalísum í Þýskalandi. Al Qaeda sé líka skýrt skilgreindur óvinur og stríð gegn slíkum aðilum sé hægt að vinna. „En það er ekki hægt að vinna stríð gegn hryðjuverkum,“ segir hann. Palmer telur að margvíslegar öryggisráðstafanir sem eigi sér stað á flugvöllum séu tilgangslausar, til dæmis að gramsa í töskum og að taka fingraför og ljósmyndir af fólki á flugvöllum. Slík hnýsni í einkalíf fólks sé ekki til þess fallin að auka öryggi þess. Palmer varar við því að gengið sé á persónuréttindi og of miklum peningum eytt til þess að verjast hryðjuverkum. Hann segir að umræðan um hryðjuverk sé oft og tíðum á tilfinningalegum nótum og það þurfi að gæta meira að raunsæi í þeirri umræðu. „Hættan á því að verða fyrir hryðjuverkum er minni en hættan á því að vera stungin af býflugu,

svona fyrir meðalmanneskju,“ segir hann. Palmer telur aðrar leiðir betri til þess að verjast hryðjuverkum. Cato vilji að Bandaríkjamenn eyði meira fjármagni í að hjálpa Rússum að finna virka kjarnaodda sem gætu ef til vill lent í höndum óæskilegra aðila sem myndu stefna þeim að Bandaríkjunum. Það sé mun skynsamlegra en að eyða of miklum peningum í leit að rakvélahnífum í töskum hjá einstaklingum á flugvöllum.

Áróðursmiðlar

Talið barst að Michael Moore og hvað hægrimenn geti gert til þess að vinna gegn þeim áhrifum sem hann hefur á skoðanir fólks. Palmer segir að það sé erfitt að vinna gegn myndum Moores, því hann sé vinsæll. John Stossel gangi samt ágætlega og nái áhorfi 15-20 milljóna manna á hverju föstudagskvöldi sem sé ágætt miðað við bandarískan markað. „Hann er líka hataður af öllum vinstri fréttamönnum. Þegar hann aðhyllist vinstri stefnu var hann að fá fullt af verðlaunum en þegar pólitísk sjónarmið hans breyttust hætti hann gersamlega að fá verðlaun,“ segir Palmer og greinilegt er að hann telur stétt fjölmíðlamanna ekki mjög hægrisinnaða.

Palmer segir að Cato vinni aðallega að því að ná athygli fréttamiðla eins og CNN, NBC, Fox News og fleiri fréttastöðva. Í fréttapötum þessara stöðva sé líklegt að fólk sjái talsmenn Cato. Hins vegar sjái ekki eins margir þessa fréttatíma og myndirnar hans Michaels Moore. Cato hafi ekki gengið mjög vel að koma boðskap sínum á form vinsællar menningar en þeir vinni samt með fólki sem gangi ágætlega á þessu sviði. „Á 19. öld voru margir listamenn klassískir frjálshyggjumenn, tónlistarmenn, skáld, rithöfundar, svo sem Mozart, Beethoven og fleiri voru klassískir frjálshyggjumenn, en undanfarin 100 ár hafa félagshyggjumenn eða þjóðernissósíalistar ráðið þessu sviði. En ef við eigum að ná árangri við að breiða út boðskap okkar þá verðum við að bæta úr þessu og koma boðskap okkar inn í sjónvarpsþætti, grínmyndir og fleira,“ segir Palmer.

Hann telur þó að það fyrirfinnist vinsælir listamenn á meðal stuðningsmanna sem aðhyllist frjálshyggju og styðji jafnvel Cato. „Drew Carrey er frjálshyggjumaður. Hann fer fint í þetta en ef maður skoðar það sem hann er að gera þá sér maður að frjálshyggjan er þarna í bröndurinum hans. John Stossel hefur líka verið að gera vel heppnaða fréttapætti sem ég ráðlegg öllum að sjá. Það skiptrir máli að boðskapurinn sé settur í myndmál og við ættum að gera meira af því herna og þið ættuð að athuga hvort það ekki væri hægt að gera meira af því á Íslandi,“ bætir hann við. Palmer leggur áherslu að frjálshyggjumenn þurfi að koma boðskap sínum í meira mæli á framfæri með því að segja sögur og birta myndir af fólki sem hægt sé að tengja við boðskapinn. Þannig muni fólk boðskapinn betur, hann verði áhrifameiri og árangursríkari.